

Προστασία των προσωπικών δεδομένων και πρόσβαση στα δημόσια έγγραφα και στις δικαστικές αποφάσεις

Εισήγηση στην Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργιών (27-9-2019).

Σπύρος Βλαχόπουλος
Καθηγητής Νομικής Σχολής ΕΚΠΑ

I. Προστασία των προσωπικών δεδομένων και πρόσβαση στα δημόσια έγγραφα.

A. Εισαγωγή στην προβληματική: Οι ασύμπτωτες πορείες δύο «νέων» δικαιωμάτων.

Τα προσωπικά δεδομένα ως αυτοτελές θεμελιώδες δικαίωμα κατοχυρώθηκαν αρχικώς στο ενωσιακό δίκαιο με την Οδηγία 95/45/ΕΚ, η οποία ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με τον ν. 2472/1997. Ακολούθησε η συνταγματική κατοχύρωση με το άρθρο 9^A που προστέθηκε με την αναθεώρηση του 2001. Σημαντική καμπή στην προστασία των προσωπικών δεδομένων αποτέλεσαν ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (ΓΚΠΔ-Κανονισμός 679/2016/ΕΕ) με έναρξη ισχύος από τον Μάιο του 2018 και ο εφαρμοστικός εθνικός νόμος 4624/2019.

Όσον αφορά την πρόσβαση στα δημόσια έγγραφα, προβλέφθηκε η δυνατότητα νομοθετικής κατοχύρωσής της με το Σύνταγμα του 1975. Η κατοχύρωση αυτή συντελέστηκε κυρίως με τα άρθρα 16 του ν. 1599/1986 και 5 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν. 2690/1999- εφεξής: ΚΔΔ) και με πολλές άλλες διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας¹, ενώ με τη συνταγματική αναθεώρηση του 2001 τροποποιήθηκε το άρθρο 10 παρ. 3 και η πρόσβαση στα δημόσια έγγραφα αποτελεί πλέον «πλήρες» δικαίωμα, προστατευόμενο ευθέως εκ του Συντάγματος.

Συμπερασματικά, πρόκειται για δύο «νέα» δικαιώματα, τα οποία όμως δεν λαμβάνουν υπόψη τους το ένα το άλλο, τα σχετικά δε νομοθετήματα δεν περιέχουν κανόνες επίλυσης σε περίπτωση σύγκρουσης μεταξύ των δύο δικαιωμάτων. Το πρόβλημα επομένως παραμένει: Υφίσταται δικαίωμα πρόσβασης σε ένα δημόσιο έγγραφο που περιέχει προσωπικά δεδομένα τρίτων προσώπων;

---

¹ Βλ. και το π.δ. 28/2015 «Κωδικοποίηση διατάξεων για την πρόσβαση σε δημόσια έγγραφα και στοιχεία».

B. Η επίλυση της σύγκρουσης υπό το καθεστώς του ν. 2472/1997. Η Γνωμοδότηση ΑΠΔΠΧ 6/2013.

Καταρχάς, σε όσες περιπτώσεις μπορεί να αποφευχθεί η σύγκρουση μεταξύ πρόσβασης στα δημόσια έγγραφα και προστασίας των προσωπικών δεδομένων με ταυτόχρονη ικανοποίηση και των δύο δικαιωμάτων, θα πρέπει να ακολουθείται αυτή η οδός (αρχή της «πρακτικής εναρμόνισης»). Όταν λ.χ. το αιτούμενο έγγραφο περιέχει προσωπικά δεδομένα τρίτων προσώπων που δεν ενδιαφέρουν τον αιτούντα, τότε δύναται να χορηγηθεί το έγγραφο με απάλειψη των προσωπικών δεδομένων που δεν είναι σημαντικά για τον αιτούντα (π.χ. μαρτυρική κατάθεση στο πλαίσιο πειθαρχικής διοικητικής διαδικασίας με απάλειψη του θρησκευάματος του μάρτυρα). Επίσης, αντί να χορηγηθεί (στις περιπτώσεις που επιτρέπεται) πλήρης ιατρικός φάκελλος του ασθενή, μπορεί να χορηγηθεί ιατρική βεβαίωση με τις αιτούμενες πληροφορίες. Πώς θα λυθεί όμως η σύγκρουση στις υπόλοιπες περιπτώσεις, όπου δεν είναι δυνατή η πρακτική εναρμόνιση των αντιτιθέμενων δικαιωμάτων;

1. Η πρόσβαση στα δημόσια έγγραφα με απλά προσωπικά δεδομένα. Εφαρμογή του άρθρου 5 Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας.

Ξεκινώντας από τη γενικότερη παραδοχή ότι δεν υφίσταται ιεραρχική σχέση μεταξύ πρόσβασης στα διοικητικά έγγραφα και προστασίας των προσωπικών δεδομένων, η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (εφεξής: ΑΠΔΠΧ) στη Γνωμοδότησή της 6/2013 και όσον αφορά τα απλά δεδομένα, στηρίχθηκε στο άρθρο 5 του ν. 2472/1997, το οποίο, πέρα από την περίπτωση της συγκατάθεσης του υποκειμένου των απλών δεδομένων, επιτρέπει κατ' εξαίρεση την επεξεργασία τους και όταν η *«επεξεργασία είναι αναγκαία για την εκπλήρωση υποχρέωσης του υπεύθυνου επεξεργασίας, η οποία επιβάλλεται από το νόμο»* (παρ. 2 περ. β). Σύμφωνα λοιπόν με την ΑΠΔΠΧ, μια τέτοια υποχρέωση προκύπτει από το άρθρο 5 ΚΔΔ για το δικαίωμα πρόσβασης στα δημόσια έγγραφα, υπό τις προϋποθέσεις που θέτει η εν λόγω διάταξη. Επομένως, το εάν θα γίνει δεκτό το αίτημα πρόσβασης σε διοικητικά έγγραφα με απλά δεδομένα τρίτων προσώπων, θα κριθεί αποκλειστικά με βάση τις ουσιαστικές προϋποθέσεις που τάσσει το άρθρο 5 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας γενικά για την πρόσβαση στα διοικητικά έγγραφα. Θα πρέπει δηλαδή να ελεγχθεί εάν υφίσταται «εύλογο ενδιαφέρον» στο πρόσωπο του αιτούντος την πρόσβαση και εάν (ως αρνητική προϋπόθεση για την ικανοποίηση του δικαιώματος πρόσβασης) υφίσταται μια από τις εξαιρέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 5 ΚΔΔ, με κυριότερες από αυτές την ιδιωτική ή οικογενειακή ζωή τρίτου προσώπου, τα απόρρητα της κείμενης νομοθεσίας και

τη δυσχέραση της έρευνας δικαστικών, διοικητικών, αστυνομικών ή στρατιωτικών αρχών.

Σημειώνεται ότι η προθεσμία για την αιτιολογημένη απόρριψη ή για την ικανοποίηση του δικαιώματος πρόσβασης στα δημόσια έγγραφα είναι είκοσι ημέρες. Σε περίπτωση δε που η διοίκηση αρνείται παρανόμως την πρόσβαση, με την άπρακτη πάροδο του εικοσαημέρου τεκμαίρεται παράλειψη οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας, προσβλητή στα διοικητικά δικαστήρια.

2. Η πρόσβαση στα δημόσια έγγραφα με ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα. Εφαρμογή του ν. 2472/1997. Οι αναγκαίες διακρίσεις, ιδίως για την υπεράσπιση δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου.

Όσον αφορά την πρόσβαση σε διοικητικά έγγραφα που περιέχουν ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα («ειδικές κατηγορίες» προσωπικών δεδομένων σύμφωνα με την ορολογία του Κανονισμού 679/2016/ΕΕ και του ν. 4624/2019), η ΑΠΔΠΧ χορηγούσε την απαιτούμενη από τον ν. 2472/1997 άδειά της στις περιπτώσεις που συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις του άρθρου 7 του ν. 2472/1997 και ιδίως στις περιπτώσεις όπου η γνώση τους ήταν απαραίτητη για την υπεράσπιση δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου ή πειθαρχικού οργάνου (άρθρο 7 παρ. 2 περ. γ' του ν. 2472/1997), τηρουμένων των αρχών της προσφορότητας, αναγκαιότητας και αναλογικότητας και λαμβανομένου υπόψη ότι η τελική κρίση για την αποδεικτική αξία του αιτούμενου εγγράφου ανήκει στα δικαστήρια. Αντίστοιχη δυνατότητα επεξεργασίας των ευαίσθητων δεδομένων για την υπεράσπιση δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου προβλέπει και το άρθρο 9 παρ. 2 περ. στ' του Κανονισμού 679/2016/ΕΕ, όταν «η επεξεργασία είναι απαραίτητη για τη θεμελίωση, άσκηση ή υλοστήριξη νομικών αξιώσεων ή όταν τα δικαστήρια ενεργούν υπό τη δικαιοδοτική τους ιδιότητα», μόνο που πλέον δεν προβλέπεται άδεια της ΑΠΔΠΧ και ο κάθε υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να εξετάσει ο ίδιος εάν συντρέχουν οι ανωτέρω προϋποθέσεις.

Ως «κατευθυντήριες αρχές» θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν οι αποφάσεις και γνωμοδοτήσεις της ΑΠΔΠΧ υπό το καθεστώς του ν. 2472/1997 (βλ. ιδίως αυτές που αφορούν τις άδειες για τη χορήγηση διοικητικών εγγράφων με ευαίσθητα δεδομένα υγείας στον ιστότοπο www.dpa.gr). Στο πλαίσιο αυτό και για όσες δίκες ισχύει το συζητητικό σύστημα, η Αρχή χορηγούσε την άδεια όταν η πρόσβαση ήταν αναγκαία για την υποστήριξη ενδίκων βοηθημάτων ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων (π.χ. υποθέσεις διαζυγίου, επιμέλειας τέκνων, αποζημίωσης από ασφαλιστικές εταιρείες) ή αιτήσεις στο πλαίσιο της εκούσιας δικαιοδοσίας (π.χ. θέση συγγενικού προσώπου σε δικαστική συμπαράσταση). Άδεια χορηγείτο επίσης και για δίκες ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων. Και τούτο διότι στη μεν αγωγή

αποζημίωσης οι διάδικοι οφείλουν να αποδείξουν τους ισχυρισμούς τους, στα δε ένδικα βοηθήματα που στρέφονται κατά διοικητικών πράξεων (π.χ. αίτηση ακύρωσης, προσφυγή) το διοικητικό δικαστήριο (με την εξαίρεση των αυτεπαγγέλτως εξεταζόμενων λόγων ακύρωσης) περιορίζεται στην έρευνα της βασιμότητας των λόγων που προβάλλει ο ασκών το ένδικο βοήθημα. Αντιθέτως, ως προς την ποινική διαδικασία όπου ισχύει το ανακριτικό σύστημα, συνήθως η ΑΠΔΠΧ απέρριπτε τα σχετικά αιτήματα με το σκεπτικό ότι ο διάδικος μπορεί να ζητήσει από τον εισαγγελέα ή το δικαστήριο να διατάξουν αυτοί την προσκόμιση των κρίσιμων εγγράφων.

Οι περαιτέρω επιτρεπές βάσεις επεξεργασίας των ειδικών κατηγοριών δεδομένων (πέρα από την προαναφερθείσα της υποστήριξης νομικών αξιώσεων) προβλέπονται στα άρθρα 9 ΓΚΠΔ και 22-23 του ν. 4624/2019

Γ. Η επίλυση της σύγκρουσης με βάση τον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (ΓΚΠΔ) και τον ν. 4624/2019.

1. Το άρθρο 86 ΓΚΠΔ.

Τα ζητήματα οριοθέτησης μεταξύ, αφενός, πρόσβασης στα έγγραφα και, αφετέρου, προστασίας των προσωπικών δεδομένων, δεν επιλύθηκαν από το άρθρο 86 του Κανονισμού 679/2016/ΕΕ, που, παρότι άμεσης εφαρμογής, παραπέμπει ουσιαστικά στην εθνική έννομη τάξη, προβλέποντας ότι πρέπει «*να συμβιβάζεται η πρόσβαση του κοινού σε επίσημα έγγραφα με το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα δυνάμει του παρόντος κανονισμού*», σύμφωνα με όσα ορίζει το δίκαιο του κάθε κράτους μέλους.

2. Το άρθρο 42 παρ. 1 του εφαρμοστικού ν. 4624/2019. Ερμηνευτικά ζητήματα.

Το άρθρο 42 παρ. 1 του πρόσφατα ψηφισθέντος εφαρμοστικού (του ΓΚΠΔ) ν. 4624/2019 προβλέπει ότι «*Η εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 5 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας που αφορούν στη χορήγηση εγγράφων από φορείς του δημόσιου τομέα που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 1 του ανωτέρω Κώδικα, καθώς και των λοιπών διατάξεων που αφορούν στη χορήγηση εγγράφων από τον εκάστοτε φορέα ή αρχή ή υπηρεσία παραμένει ανεπηρέαστη, όταν περιεχόμενο των εγγράφων αυτών αποτελούν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα*».

Η διάταξη αυτή γεννά το ερμηνευτικό ζήτημα, κατά πόσο θα εφαρμόζεται αποκλειστικά το άρθρο 5 του ΚΔΔ (ή οι αντίστοιχες διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας) για την πρόσβαση σε όλα τα δημόσια έγγραφα που περιέχουν προσωπικά δεδομένα, ήτοι ακόμα και ευαίσθητα δεδομένα («ειδικές κατηγορίες δεδομένων» κατά την ορολογία του ΓΚΠΔ και ντου ν. 4624/2019).

Ορθότερη θα πρέπει να θεωρηθεί η άποψη ότι το άρθρο 42 του ν. 4624/2019 ήθελε απλώς να διευκρινίσει ότι εξακολουθεί να ισχύει το άρθρο 5 ΚΔΔ (και οι αντίστοιχες ειδικές διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας για την πρόσβαση σε συγκεκριμένες κατηγορίες δημοσίων εγγράφων). Συνεπώς, ως κατευθυντήρια αρχή θα πρέπει να εξακολουθούν να εφαρμόζονται όσα νομολόγησε η ΑΠΔΠΧ με τη Γνωμοδότηση 6/2013: Για την πρόσβαση στα δημόσια έγγραφα με απλά δεδομένα εφαρμόζεται το άρθρο 5 ΚΔΔ, ενώ για την πρόσβαση στα δημόσια έγγραφα που περιέχουν ειδικές κατηγορίες δεδομένων, θα πρέπει να συντρέχει μια από τις επιτρεπτές βάσεις επεξεργασίας σύμφωνα με τα άρθρα 9 ΓΚΠΔ και 22-23 του ν. 4624/2019.

II. Προστασία των προσωπικών δεδομένων και πρόσβαση στις δικαστικές αποφάσεις.

A. Εισαγωγή στην προβληματική. Σύγκρουση δικαιικών αρχών και νομικών πολιτισμών.

Όσον αφορά την πρόσβαση τρίτων προσώπων στις δικαστικές αποφάσεις, προκύπτει η αναγκαιότητα πρακτικής εναρμόνισης μεταξύ, αφενός, της προστασίας των προσωπικών δεδομένων και, αφετέρου, της δημοσιότητας της δίκης (άρθρο 93 παρ. 2 Συντ) και γενικότερα της αρχής της διαφάνειας που πρέπει να διέπει και την άσκηση της δικαιοδοτικής λειτουργίας. Η επίλυση του ζητήματος αυτού συνδέεται και με γενικότερες δικαιοπολιτικές σταθμίσεις, οι οποίες αντανακλούν τις κυρίαρχες τάσεις του κάθε νομικού πολιτισμού. Έτσι, στον χώρο της ηπειρωτικής Ευρώπης υφίσταται μεγαλύτερη προστασία των προσωπικών δεδομένων και όσον αφορά την πρόσβαση στις δικαστικές αποφάσεις, σε σύγκριση με τον αγγλοσαξονικό νομικό κόσμο.

B. Η επίλυση της σύγκρουσης υπό το καθεστώς του ν. 2472/1997.

1. Τα άρθρα 22 του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Δικαστικών Λειτουργιών και 147 ΚΠοινΔ.

Το άρθρο 22 παρ. 2 του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Δικαστικών Λειτουργιών προβλέπει τα ακόλουθα: «Έχουν δικαίωμα να λάβουν γνώση, αντίγραφα ή αποσπάσματα: α) των αποφάσεων και των εγγράφων κάθε άλλης διαδικασίας, εκτός από την ποινική, καθώς και των αποφάσεων, και γνωμοδοτήσεων για διοικητικά θέματα, οι διάδικοι, ενώ οι τρίτοι μόνο αν έχουν έννομο συμφέρον, κατά την κρίση του δικαστή που διευθύνει το δικαστήριο. β) των εγγράφων, της ποινικής διαδικασίας, όσοι και όπως ορίζει το άρθρο 147 του κώδικα ποινικής δικονομίας. Με τους

ιδιους όρους χορηγούνται πιστοποιητικά που βεβαιώνουν το χρόνο δημοσίευσης και το διατακτικό των αποφάσεων των πολιτικών και τακτικών διοικητικών δικαστηρίων».

Συναφής είναι και η διάταξη του άρθρου 147 ΚΠοινΔ, σύμφωνα με την οποία: *«Αντίγραφα των αποφάσεων, των ποινικών διαταγών, των διατάξεων, των πρακτικών, των βουλευμάτων, καθώς και κάθε εγγράφου της ποινικής διαδικασίας δίνονται μετά το τέλος της σε κάθε διάδικο της ποινικής δίκης, ενώ σε οποιονδήποτε άλλον που έχει συμφέρον δίνονται με αίτησή του και με έγκριση του προέδρου του δικαστηρίου. Κατά τη διάρκεια της ανάκρισης εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 100 και 107, κατά τη διάρκεια δε της προκαταρκτικής εξέτασης οι διατάξεις του άρθρου 244. Σε οποιονδήποτε τρίτο που έχει έννομο συμφέρον είναι δυνατόν να δοθούν αντίγραφα με ομόφωνη έγκριση του ανακριτή και του εισαγγελέα, μετά δε το πέρας της προκαταρκτικής εξέτασης με έγκριση του αρμόδιου εισαγγελέα».*

2.Ερμηνευτικά ζητήματα των ανωτέρω διατάξεων και εφαρμογή τους στην πράξη.

Ο περιορισμός του κύκλου των προσώπων που μπορούν να έχουν πρόσβαση στις δικαστικές αποφάσεις μόνο στους διαδίκους και σε όσους θεμελιώνουν έννομο συμφέρον, δεν αντικείται, κατά την ορθότερη άποψη, στην αρχή της δημοσιότητας της δίκης (άρθρο 93 παρ. 2 Συντ). Η τελευταία αυτή αρχή κατοχυρώνει τη δημοσιότητα των συνεδριάσεων των δικαστηρίων (υπό την έννοια ότι οποιοσδήποτε μπορεί να έχει πρόσβαση στις δικαστικές αίθουσες), δεν μπορεί όμως να έχει το νόημα της με κάθε τρόπο πρόσβασης οποιουδήποτε προσώπου στις δικαστικές αποφάσεις ιδίως στη σημερινή εποχή όπου αυτές μπορούν να κυκλοφορήσουν σε απεριόριστο αριθμό προσώπων με τα σύγχρονα μέσα της τεχνολογίας. Το έννομο συμφέρον τρίτου (μη διαδίκου) για την πρόσβαση σε δικαστική απόφαση προϋποθέτει υποβολή γραπτής αίτησης και θα συντρέχει κυρίως όταν η πρόσβαση αυτή είναι απαραίτητη για την άσκηση δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου (π.χ. για την άσκηση τριτανakoπής, παρέμβασης). Έχει εξάλλου νομολογηθεί (ΕφΘεσαλ 61/2007) ότι επιτρέπεται η πρόσβαση μόνο στα καθαρογραμμένα και όχι στα πρόχειρα πρακτικά των συνεδριάσεων των δικαστηρίων.

Ακόμη και νομίμως να αποκτά όμως κάποιος πρόσβαση σε δικαστική απόφαση (είτε ως διάδικος είτε ως τρίτος έχων έννομο συμφέρον), δεν επιτρέπεται να τη χρησιμοποιήσει περαιτέρω για αλλότριο σκοπό, όπως έχει δεχθεί επανειλημμένως η νομολογία (βλ. λ.χ. ΑΠ 252/2018, ΠολΠρωτΑθ 4566/2011).

3. Το άρθρο 40 του ν. 3659/2008 για την ανωνυμοποίηση υποθέσεων στα διοικητικά δικαστήρια.

Ως μια υποδειγματική νομοθετική προσπάθεια πρακτικής εναρμόνισης μεταξύ προσωπικών δεδομένων και δημοσιότητας της δίκης (χωρίς ωστόσο αξιοσημείωτη πρακτική εφαρμογή), θα μπορούσε να χαρακτηριστεί το άρθρο 40 του ν. 3659/2008, το οποίο ορίζει τα ακόλουθα: «1. Σε δίκες ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Ελεγκτικού Συνεδρίου και των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων στις οποίες τίθενται ζητήματα αφορώντα σε ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα, κατά την έννοια του άρθρου 2 του ν. 2472/1997 (ΦΕΚ 50 Α'), κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί, με αίτηση του στον Πρόεδρο του αρμόδιου Δικαστηρίου ή σχηματισμού, να ζητήσει να μην αναφέρονται αμέσως ή εμμέσως τα στοιχεία της ταυτότητας του τόσο κατά την ακροαματική διαδικασία όσο και στη δημοσιευόμενη δικαστική απόφαση. 2. Η αίτηση αυτή υποβάλλεται είτε με το εισαγωγικό δικόγραφο είτε αυτοτελώς, σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο μέχρι και την ημέρα δημοσίευσής της δικαστικής αποφάσεως. 3. Αν με διάταξη το αίτημα γίνει δεκτό, τότε τα στοιχεία αυτά μνημονεύονται εφεξής με κωδικά ψηφία ή αριθμούς που ορίζονται με τη διάταξη αυτή. 4. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης ρυθμίζονται οι αναγκαίες λεπτομέρειες για την εφαρμογή των ανωτέρω διατάξεων».

4. Ειδικά η δημοσίευση των δικαστικών αποφάσεων στον νομικό τύπο και στις τράπεζες νομικών πληροφοριών.

Όσον αφορά τη δημοσίευση των δικαστικών αποφάσεων στον νομικό τύπο, στην Ελλάδα και γενικότερα στην ηπειρωτική Ευρώπη έχει κυριαρχήσει η ανωνυμοποιημένη δημοσίευση των δικαστικών αποφάσεων στον νομικό τύπο. Η πρακτική αυτή, η οποία βρίσκει ένα πρόσθετο έρεισμα στην προστασία των προσωπικών δεδομένων, ακολουθείται πλέον και για τις αποφάσεις των δικαιοδοτικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αντίθετα, στον αγγλοσαξονικό νομικό κόσμο ακολουθείται κατά κανόνα η δημοσίευση των αποφάσεων στον νομικό τύπο με τα ονόματα των διαδίκων, με τα ονόματα δε αυτά (και όχι με τους αριθμούς τους) παραπέμπονται οι δικαστικές αποφάσεις στη δικαστηριακή πράξη και τη νομική θεωρία. Το ίδιο ισχύει και τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), όπου υφίσταται όμως παράλληλα και η δυνατότητα ανωνυμοποίησης της δικαστικής απόφασης ιδίως στις περιπτώσεις των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων.

Περαιτέρω, με την ολοένα και συχνότερη χρήση του διαδικτύου και των σύγχρονων μέσων αυξάνεται και η σημασία της δημοσίευσης των δικαστικών αποφάσεων στις ιστοσελίδες των δικαστηρίων και στις τράπεζες νομικών πληροφοριών. Και εδώ κυριαρχεί (στην Ελλάδα και γενικότερα στην ηπειρωτική Ευρώπη) η ανωνυμοποιημένη δημοσίευση των δικαστικών αποφάσεων, χωρίς όμως να λείπουν και τα ερμηνευτικά και πρακτικά προβλήματα. Ανακόπτει λ.χ. το ερώτημα τι ισχύει όταν η δικαστική απόφαση

αφορά δημόσιους λειτουργούς ή το όνομα/ονομασία/επωνυμία είναι απαραίτητο στοιχείο για την κατανόηση μιας δικαστικής απόφασης, όπως π.χ. στις δίκες περί σημάτων. Περαιτέρω: η προστασία των προσωπικών δεδομένων που αφορά καταρχήν μόνον τα φυσικά πρόσωπα, επεκτείνεται και στις επωνυμίες προσωπικών εταιρειών; Τι νόημα μπορεί να έχει η ανωνυμοποίηση μιας ημεδαπής δικαστικής απόφασης, όταν η ίδια υπόθεση μπορεί να φθάσει έως το ΕΔΔΑ οπότε μπορεί να γίνει γνωστή με το όνομα των διαδίκων της; Στην πράξη πάντως το κυριότερο πρόβλημα εντοπίζεται στην ατελή («μηχανιστική») ανωνυμοποίηση των δικαστικών αποφάσεων, με αποτέλεσμα ενίοτε τα ονόματα των διαδίκων, μαρτύρων κ.λπ. να σβήνονται από την αρχή της δικαστικής απόφασης, να εμφανίζονται ωστόσο στη συνέχεια του κειμένου της δικαστικής απόφασης.

Γ. Η επίλυση της σύγκρουσης με βάση τον ν. 4624/2019. Το άρθρο 42 ν. 4624/2019.

Ο πρόσφατος εφαρμοστικός (του ΓΚΠΔ) ν. 4629/2019 δεν είχε ως σκοπό να θίξει τις υφιστάμενες διατάξεις περί πρόσβασης στις δικαστικές αποφάσεις. Γι' αυτό και προς άρση κάθε αμφιβολίας, το άρθρο 42 παρ. 2 του ν. 4624/2019 προβλέπει ότι η «εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 22 του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών (ν. 1756/1988, Α 35) παραμένει ανεπηρέαστη».

III. Αντί επιλόγου: Ο αληθινός ρόλος της προστασίας των προσωπικών δεδομένων κατά την απονομή της δικαιοσύνης.

Τα προσωπικά δεδομένα δεν αποτελούν «εχθρό» της ελευθερίας της πληροφόρησης ούτε βεβαίως της ορθής απονομής της δικαιοσύνης. Ο σύγχρονος πολίτης θα πρέπει να προστατεύεται από την ανεξέλεγκτη και αυθαίρετη διάδοση των δικαστικών δεδομένων που τον αφορούν και σε αυτό ακριβώς αποσκοπεί το θεσμικό πλαίσιο της προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Η αναγκαιότητα όμως αυτή δεν θα πρέπει να αποτελεί εμπόδιο στην άσκηση του δικαιοδοτικού έργου του δικαστή. Από την άποψη αυτή, είναι εξόχως προβληματική η υπερβολική και άκριτη επίκληση των προσωπικών δεδομένων, όπως λ.χ. στην απόφαση του ΕΔΔΑ της 10-10-2006 (LL κατά Γαλλίας), όπου το Δικαστήριο δέχθηκε παραβίαση της ιδιωτικής ζωής από δικαστική απόφαση επειδή η αναφορά σε ιατρικά δεδομένα στήριζε την επικουρική και όχι την κύρια αιτιολογία της απόφασης.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Αλαπάντας Α., Δικαστικά αρχεία και προσωπικά δεδομένα κατά τον Κανονισμό ΕΕ 679/2016, ΔιΜΕΕ 2018, σελ. 185 επ.

Αντωναροπούλου Χ., Το δικαίωμα πρόσβασης σε έγγραφα της Διοίκησης, ΕΔΔΔ 2006, σελ. 259 επ.

Αντωνόπουλος Μ., Το δικαίωμα πρόσβασης στα διοικητικά έγγραφα, ΕΔΔΔ 1997, σελ. 182 επ.

Αρμαμέντος Π. / Σωτηρόπουλος Β., Προσωπικά δεδομένα. Ερμηνεία ν. 2472/1997, 2005.

Αργυρός Α., Η αρχή της διαφάνειας και τα προσωπικά δεδομένα ή οι ελεγκτικοί μηχανισμοί του Κράτους και η περίπτωση των προσωπικών δεδομένων, ΕΛΛΔνη 2008, σελ. 961 επ.

Βασαλάκης Σ., Το άρθρο 16 Ν. 1599/1986 και η λήψη αντιγράφων και γνώση εγγράφων σε φάκελο της διοίκησης, ΝοΒ 1997, σελ. 708 επ.

Βλαχόπουλος Σ., Το δικαίωμα της αναφοράς κατά το ελληνικό και ευρωπαϊκό κοινοτικό δίκαιο – Οι προϋποθέσεις ασκήσεως, 1998.

Ο ίδιος, Διαφάνεια της κρατικής δράσης και προστασία προσωπικών δεδομένων. Τα όρια μεταξύ αποκάλυψης και απόκρυψης στην εκτελεστική εξουσία, 2007.

Ο ίδιος, Δικαίωμα πρόσβασης τρίτων σε στοιχεία της δικογραφίας; Τα δεδομένα του ευρωπαϊκού κοινοτικού δικαίου ως αφορμή για τη διερεύνηση της δυνατότητας γνώσης στοιχείων της δικογραφίας από τρίτα πρόσωπα στην ελληνική έννομη τάξη [Παρατηρήσεις στην απόφαση ΠΕΚ, Τ-36/04], ΤοΣ 2007, σελ. 1278 επ.

Ο ίδιος, Πρόσβαση στα δημόσια έγγραφα, σε: Λ. Κοτσαλή/Κ. Μενουδάκο, Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων, 2018, σελ. 39 επ.

Braibant G., Το δικαίωμα της πρόσβασης και το δικαίωμα στην πληροφόρηση (μετάφρ. Μ. Μαντά), ΔιοικΜετ 36/1988, σελ. 12 επ.

Γέροντας Α., Τα δικαιώματα πρόσβασης στα διοικητικά έγγραφα, ΔτΑ 7/2000, σελ. 567 επ.

Γιαννόπουλος Γ., Μ., Α. και Λ. κατά Σ; Η ανωνυμοποίηση των βάσεων νομικών δεδομένων, ΔιΜΜΕ 2012, σελ. 21 επ.

Γλαράκη Μ., Οι περιορισμοί για λόγους δημοσίου συμφέροντος του δικαιώματος πρόσβασης στα κοινοτικά έγγραφα, 2005.

Δετσαρίδης Χ., Το δικαίωμα γνώσης των διοικητικών εγγράφων – Σύμφωνα με τις νεότερες νομοθετικές και νομολογιακές εξελίξεις, 2006.

Ο ίδιος, Τα δικαιώματα αναφοράς και πρόσβασης στα διοικητικά έγγραφα, σε: Σπύρο Βλαχόπουλο (επιμ.), Θεμελιώδη Δικαιώματα, 2017, σελ. 745 επ.

Λαζαράκος Γ., Το δικαίωμα πρόσβασης στη δημόσια πληροφορία - Ανοιχτή διοίκηση και κοινωνία της πληροφορίας , 2006.

Ο ίδιος, Ο ιδιωτικός βίος, η προστασία προσωπικών δεδομένων και το απόρρητο της επικοινωνίας, σε: Σπύρο Βλαχόπουλο (επιμ.), Θεμελιώδη Δικαιώματα, 2017, σελ. 225 επ.

Λαζαράτος Π., Το δικαίωμα προσβάσεως στα διοικητικά στοιχεία - Προβληματισμοί σχετικά με τον δικαστικό έλεγχο της κατ' άρθρον 16 παρ. 6 ν. 1599/1986 πράξεως , Δ 1994 , σελ. 445 επ.

Ο ίδιος, Το «εύλογο ενδιαφέρον» προς χορήγηση διοικητικών εγγράφων κατ' άρθρο 16 παρ. 1 ν. 1599/86 στην νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας , Δ 1998 , σελ. 1230 επ.

Ο ίδιος , Άρθρο 10 Συντ , σε : Γιώργο Κασιμάτη / Κώστα Μαυριά , Ερμηνεία του Συντάγματος , 2^η έκδ., 2003.

Λασκαριδής Ε., Το κλειδί της πρόσβασης στα διοικητικά έγγραφα: Εισαγγελική παραγγελία ή άδεια Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα; ΔιΜΕΕ 2012 , σελ. 314 επ.

Μήτρου Α., Προστασία του περιβάλλοντος εναντίον της προστασίας πληροφοριών ; Νόμος και Φύση 1996 , σελ. 9 επ.

Η ίδια, Άρθρο 9^Α, σε: Φ. Σπυρόπουλος/Ξ. Κοντιάδης/Χ.Ανθόπουλος/Γ. Γεραπετρίτης (επιμ.), Σύνταγμα. Κατ' άρθρο ερμηνεία, 2017, σελ. 214 επ.

Μουζουράκη Π., Άρθρο 10, σε: Φ. Σπυρόπουλος/Ξ. Κοντιάδης/Χ.Ανθόπουλος/Γ. Γεραπετρίτης (επιμ.), Σύνταγμα. Κατ' άρθρο ερμηνεία, 2017, σελ. 234 επ.

Ξυρόπουλος Γ., Το δικαίωμα πρόσβασης στα διοικητικά στοιχεία στη Γαλλία , ΕΔΔΔ 1988 , σε. 353 επ.

Παναγοπούλου-Κουτνατζή Φ., Έρευνα σε ιστορικές πηγές και προστασία της πληροφορίας , ΔιΜΕΕ 2014 , σελ. 28 επ.

Πανταζόπουλος Α., Η προστασία των προσωπικών δεδομένων στην πολιτική δίκη, ΕΛΛΔνη 2009, σελ. 1625 επ/.

Παπαδημητρόπουλος Δ., Διαφάνεια της κρατικής δράσης - Το δικαίωμα γνώσης των διοικητικών εγγράφων - Εννέα έτη εφαρμογής του άρθρου 16 του ν. 1599/1986 , ΔιοικΜετ 1/1996 , σελ. 46 επ.

Παπαδόπουλος Ν., Το δικαίωμα γνώσης των διοικητικών εγγράφων (άρθρο 16 ν. 1599/1986) , ΔιΔικ 1996 , σελ. 1357 επ.

Πλαγιάκος Γ., Η εκ μέρους του ανακριτή χορήγηση αντιγράφων της ποινικής δικογραφίας σε τρίτους: α) στο αρμόδιο για την άσκηση του πειθαρχικού ελέγχου όργανο δημόσιας υπηρεσίας και β) στον ιδιώτη εργοδότη, κατ' άρθρο 147 εδ. Γ' ΚΠΔ, ΕΛΛΔνη 2015, σελ. 1583 επ./

Ρουμेलιώτης Τ., Η πρόσβαση στα διοικητικά στοιχεία , ΝοΒ 1986 , σελ. 18 επ.

Σκιαδαρέσης Γ., Το δικαίωμα του πολίτη για γνώση των διοικητικών εγγράφων και η σχετική εισαγγελική αρμοδιότητα κατά τον Οργανισμό Δικαστηρίων , ΠοινΧρον 1992 , σελ. 95 επ.

Σκουρής Π., Το δικαίωμα πρόσβασης στα έγγραφα , ΝοΒ 2006 , σελ. 620 επ.

Σωτηρόπουλος Β., Η πρόσβαση στη δημόσια πληροφορία και η προστασία προσωπικών δεδομένων , Digesta 2005 , σελ. 90 επ.

Ο ίδιος, Περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα - Ερμηνεία ν. 3448/2006 , 2007.

Τάχος Α., Η πρόσβαση στα διοικητικά στοιχεία κατά το ν. 1599/1986 , ΕΔΔΔ 1986 , σελ. 289 επ.

Ο ίδιος, Ερμηνεία Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας , 3^η έκδ., 2006.

Τάχος Α. / Κουτούπα Λ., Η πρόσβαση στα διοικητικά στοιχεία κατά τη γαλλική νομολογία , ΕΔΔΔ 1990 , σελ. 169 επ.

Χάρακας Χ., Η πρόσβαση στα διοικητικά έγγραφα σύμφωνα με τον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας - Άρθρο 5 ν. 2690/1999 , σε: Κράτος-Νόμος-Διοίκηση , Τμητικός Τόμος Ε. Σπηλιωτόπουλου , 2000 , σελ. 785 επ.

Χατζόπουλος Β., Η αρχή της διαφάνειας και το δικαίωμα πρόσβασης των πολιτών στα έγγραφα της Ευρωπαϊκής Ένωσης , Δ 2000 , σελ. 927 επ.

Χιώλος Κ., Η σχέση Κράτους-πολίτη και η πρόσβαση των πολιτών στα δημόσια έγγραφα , ΕΔΔΔ 1998 , σελ. 235 επ.

Χριστοδούλου Κ., Δίκαιο προσωπικών δεδομένων , 2013.